

Het College van B&W van de gemeente Winterswijk
Postbus 101
7100 AC WINTERSWIJK
- digitaal/per email -

Datum: 5 februari 2024
Kenmerk: 240018.MW
Betreft: Zienswijze ontwerpbestemmingsplan Museum Steengroeve
Behandeld door: Maarten Witberg

Geacht College,

Wij hebben kennis genomen van het ontwerpbestemmingsplan Museum Steengroeve. Eerder hebben wij een inspraakreactie gegeven op het voorontwerp voor ditzelfde initiatief. In de toelichting heeft u in par. 6.2.2. een antwoord gegeven op onze en andere inspraak.

Mede naar aanleiding van deze beantwoording, en na bestuderen van het ontwerpbestemmingsplan, hebben wij de volgende kanttekeningen en wensen.

Visie op recreatieve hoofdstructuur dringend gewenst

Wij herhalen ons pleidooi voor een overkoepelende visie op de recreatieve hoofdstructuur met stille en drukke plekken. De logica van de locatie van het steengroevemuseum pal naast de steengroeve is evident, maar de consequenties van deze keuze zien we nog niet goed in beeld gebracht en afgewogen in de toelichting bij het bestemmingsplan.

Het is een basisbehoefte van mensen om te kunnen verkeren in een natuurlijke, groene omgeving waaraan het nationale landschap rond Winterswijk zo rijk is en waar het nog relatief leeg, stil en donker is. Er is volgens ons daarom niet alleen visie nodig in welke gebieden we drukte -door stedelijke activiteiten, evenementen, industriële activiteit- toelaten en laten groeien, en waar het juist gewenst en nodig is de rust te bewaren en vergroten.

Wij vinden de ontwikkeling van een publiekstrekker zoals een museum, op deze plek in het Nationaal Landschap en nagenoeg naast een kwetsbaar Natura 2000 gebied gelegen, daarmee in tegenspraak.

- We verzoeken de locatiekeuze te heroverwegen en een besluit over het bestemmingsplan zolang aan te houden.

Toets Ladder voor duurzame verstedelijking hanteert niet de juiste criteria

In de toelichting op het bestemmingsplan gaat u uitgebreid in op de toets conform de Ladder voor duurzame verstedelijking, die uit hoofde van het Bro verplicht gesteld is. Wij staan kritisch tegenover de argumentatie die hier wordt aangevoerd.

- Als rechtvaardiging voor de locatie wordt een panelonderzoek uit 2010 aangehaald waarbij de ligging nabij de groeve als populairst uit de bus komt; in een onderzoek naar aantrekkelijkheid en bezoekenintentie uit 2022 wordt weer vooral de aantrekkelijkheid van het museumconcept benoemd, ook als combinatie met een dagje uit. Wij vinden dat dit niet een geldig argument voor locatiekeuze kan zijn. Goede ruimtelijke ordening kan niet gebaseerd zijn op secundaire belangen als consumentenvoorkeuren.
- Verder worden als argumenten versterking van het toeristisch profiel en het gebruik maken van de aanwezige geologische en natuurkwaliteiten (met name het Natura 2000 gebied Willinks Weust) en de potentie van het museum op deze locatie voor “nieuwe vrijetijdservaringen”. Wij zijn zeer bezorgd over het aangevoerde punt: weliswaar wordt nog verwezen naar onderzoek naar eventuele schade naar natuur en landschap, maar het accent ligt hier wel heel erg op het vermarkten van deze kwaliteiten, iets wat de Laddertoets juist beoogt te voorkomen.

Als conclusie wordt gesteld dat de ontwikkeling “optimaal gebruik maakt van locatie-eigenschappen die op een andere locatie (binnen bestaand stedelijk gebied) niet voorhanden zijn.” en daarmee de Laddertoets positief heeft doorlopen.

Wij vinden dat de laddertoets met dit alles niet navolgbaar is en neerkomt op doelredenerie: de locatie voldoet aan het gewenste profiel, en daarmee voldoet deze aan de laddertoets. Wat ons betreft ontbreekt een gedegen onderzoek op basis van *ruimtelijke* criteria waarom vestiging van het museum op een andere, minder kwetsbare plek, binnen de bebouwde kom of direct daarop aansluitend, onmogelijk is. Pas daarop volgend komt de vraag of de vestiging aan een maatschappelijke behoefte voldoet (de gemeentelijke ambitie om meer bezoekers te trekken). Afwegingen rondom de markt voor toeristische voorzieningen mogen wat ons betreft geen rol spelen in de Laddertoets. Het Informatiepunt Leefomgeving geeft uitgebreide toelichting op het toetsproces en de toetscriteria voor “overige stedelijke voorzieningen”¹. Wij zien hier onvoldoende van terug.

- Wij verzoeken het hoofdstuk over de Laddertoets te herzien en de IPLO-criteria te hanteren en zo nodig de conclusies over de laddertoets te heroverwegen.

Natuurtoets: passende beoordeling, wachten op de Oehoe

We lezen in de toelichting dat de provincie een vooroverlegreactie heeft ingediend, en dat deze geleid heeft tot diverse aanvullingen. We zijn evenwel van mening dat de externe effecten op Willinks Weust van de toegenomen recreatiedruk onvoldoende zijn meegewogen. De populatie kamsalamanders in Willinks Weust is deel van een grotere populatie van de oostelijke Achterhoek. Behoud en eventueel versterking van de verbindingen tussen de populaties is volgens het beheerplan Natura 2000 voorwaarde voor het behoud van de populatie in Willinks Weust. In de QuickScan en de ecologische voortoets is hier geen onderzoek naar gedaan.

Een nadere verantwoording van de impact op de Oehoe, die in Willinks Weust broedt, wordt nog gegeven. We betreuren het dat niet gewacht is met vaststelling van het ontwerp-bestemmingsplan tot deze verantwoording beschikbaar is.

¹ <https://iplo.nl/thema/ruimtelijke-ontwikkelingen/bijzondere-onderwerpen/ladder/overige-stedelijke-functies/#h59d555ba-598c-43f8-b2af-61fbde89802e>

Hiermee ontbreekt een essentieel onderdeel van de natuurtoets waardoor een totaalbeoordeling door belanghebbenden niet mogelijk is, zeker omdat het over deze kwetsbare, zeldzame en iconische soort gaat. U heeft aangegeven dat deze nog voor vaststelling van het bestemmingsplan zullen worden toegevoegd. Wel wordt t.a.v. de mogelijke impact nog gesteld, dat mogelijk extra maatregelen (bijvoorbeeld afsluiting Willinks Wuest tijdens het broedseizoen) nodig zijn. Wij zijn benieuwd hoe de terreinbeherende organisatie hierover denkt. Hier wordt immers het belang van bezoekers aan het beoogde museum zonder nadere afweging gesteld tegenover dat van bezoekers, die ook zonder museum in Willinks Weust van de natuur komen genieten, zonder daaraan schade te berokkenen. De terreinbeheerder wordt hier rechtstreeks in zijn belang geschaad, omdat deze gedwongen wordt tot maatregelen die zonder het museum achterwege kunnen blijven.

- Wij verzoeken u de aanvullingen openbaar te maken zodra deze beschikbaar zijn en in elk geval de indieners van een zienswijze nog de gelegenheid te geven hun inbreng op dit punt aan te vullen.
- Wij vragen om een gedegen onderbouwing waarom de beoogde ontwikkeling van het museum en de bijbehorende verkeers- en bezoekersstromen geen significante gevolgen hebben voor de instandhouding van de dieren op Willinks Weust zoals de Kamsalamander en de Oehoe, die op de Rode lijst staat.
- Wij zijn van oordeel dat het voornemen passend beoordeeld zal moeten worden met het oog op eventuele passende maatregelen.

Landschappelijke inpassing en versterken nationaal landschap

De provinciale Omgevingsverordening bevat een instructieregel voor de bescherming van het landschap, in het bijzonder de nationale landschappen. Volgens deze regel moet een activiteit die de kernkwaliteiten aantast per saldo sprake zijn van versterking van het landschap in lijn met de ontwikkeldoelen zoals door de provincie zijn vastgelegd (artikel 5.33 lid 2).

In de toelichting bij het bestemmingsplan wordt gesteld dat door het hanteren van het landschappelijk inpassingsplan aantasting van de kernkwaliteiten wordt voorkomen (blz. 19). Op blz. 20 wordt daar bovenop gesteld dat er sprake is van versterking van de kernkwaliteiten. Zo wordt een aantal houtwallen hersteld. In onze ogen zijn deze onderdeel van het inpassingsplan en wij denken dat inpassing en versterking niet hetzelfde zijn. Het museumgebouw en de aanleg van de parkeerplaats vormen op zich een aantasting van het nationaal landschap: ze maken immers geen onderdeel uit van de kernkwaliteiten en wij stellen dat ze er ook afbreuk aan doen. Met inpassing wordt gepoogd de schade teniet te doen. De provinciale verordening stelt echter dat er 'per saldo' sprake moet zijn van versterking. Daarvan is volgens ons geen sprake met het gepresenteerde inpassingsplan.

- Wij verzoeken u om een versterkingsplan op te stellen aanvullend op het inpassingsplan.
- Wij verzoeken om deze aanvullende versterkingsmaatregelen te koppelen aan de ontwikkeling, en deze eveneens te borgen in een voorwaardelijke regel in het bestemmingsplan.

We zijn altijd bereid deze zienswijze toe te lichten.

Met vriendelijke groet

Petra Souwerbren,
Directeur

